

Лапшин С.А. Особливості морально-релігійного виховання студентської молоді: правовий аспект / Лапшин Сергій Андрійович // Матеріали науково-практичного семінару «До 500-річчя Реформації: правові основи взаємодії релігійних конфесій та держави», 31 жовтня 2017 р. ВТЕІ КНТУ. - Режим доступу:

<http://www.vtei.com.ua/index.php/ua/homepage/1458-mizhvuzivskyi-naukovo-praktychnyi-seminar-do-500-richchia-reformatsii-pravovi-osnovy-vzaiemodii-relihiinykh-konfesii-ta-derzhavy>

Лапшин Сергій Андрійович

Вінницький державний педагогічний університет імені

Михайла Коцюбинського

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНО-РЕЛІГІЙНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

У статті на основі аналізу нормативних актів та педагогічного досвіду проаналізовано питання організації морально-релігійного виховання студентів.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, національна безпека.

Кризові явища, які охопили політичну, соціально-економічну та духовно-моральну сфери життя суспільства, змінили життєві пріоритети громадян України. Особливо гостро вказані проблеми стосуються молодого покоління. Втрата молоддю традиційних моральних цінностей, порушення моральних норм і правил, прояв форм асоціальної поведінки актуалізують найважливіше завдання – виховання духовно-моральної культури молодого покоління.

Актуальність проблеми духовно-морального виховання молодого покоління визначається наступними положеннями: по-перше, українське суспільство потребує підготовки різнобічно освічених, моральних людей, які володіють не тільки професійними знаннями, але й найкращими рисами особистості. По-друге, в сучасному світі молода людина живе та розвивається в оточенні безлічі різноманітних джерел впливу на неї як позитивного, так і негативного характеру. По-третє, вища освіта не гарантує високого рівня моральної вихованості, адже вихованість – це сукупність якостей особистості, що визначає в повсякденній поведінці людини її ставлення до інших людей на основі поваги і доброзичливості [1, с.125]. По-четверте, озброєння моральними знаннями важливо й тому, що вони не тільки інформують про норми поведінки,

прийняті в суспільстві, але й дають уявлення про наслідки порушення цих норм.

Під духовно-моральним вихованням студентської молоді слід розуміти цілеспрямовану діяльність викладачів, орієнтовану на створення умов для розвитку духовності студентів на основі загальнолюдських і національних цінностей; надання їм допомоги у життєвому самовизначенні, моральному, громадянському та професійному становленні; створення умов для самореалізації особистості.

В основі духовно-морального виховання мають бути покладені такі принципи: 1) гуманізму до суб'єктів виховання; 2) демократизму, який передбачає реалізацію системи виховання, заснованої на взаємодії, на педагогіці співпраці викладача і студента; 3) поваги до загальнолюдських цінностей, прав і свобод громадян, коректності, толерантності, дотримання етичних норм; 4) спадкоємності поколінь, збереження, поширення і розвитку національної культури, виховання шанобливого ставлення, любові до Батьківщини [2, с.75].

Основним чинником духовно-морального виховання студентської молоді виступає духовна культура. Духовна культура – інтегрована якість особистості, що визначає її спрямованість на творення власного смислового поля цінностей; спосіб освоєння базових ціннісних орієнтацій у життєдіяльності; міра засвоєння та актуалізації духовних цінностей. Рівні моральності студентів пов'язані з їх самосвідомістю й ілюстровані смисловим полем цінностей особистості і принципам самовдосконалення, самовизначення, самопізнання. Моральність постає, з одного боку, як духовний склад особистості, вдача, риси характеру. З іншого боку, вона виступає як внутрішня культура особистості, що забезпечує її саморозвиток.

Важливе значення в духовно-моральному вихованні студентської молоді має християнська мораль, яка прищеплює людині такі якості, як любов до Батьківщини, миролюбність, альтруїзм, смиренність, відповідальність і терпіння. Християнська мораль виражається в орієнтації на пошук вічного

добра та утвердження правди. Орієнтири віруючої людини спрямовані не на досягнення своїх корисливих цілей, а на піднесення духовних цінностей добра, краси, віри, надії, любові і справедливості [3, с.35]. Таким чином, культивування принципів православ'я призводить до гармонізації особистості та відносин у суспільстві в цілому. Християнство виступає за патріотизм і служіння своїй Батьківщині, родині, ближньому. На цьому ґрунтується стабільність розвитку громадянського суспільства та держави.

Оскільки згідно з Конституцією України церква відділена від держави, а школа від церкви, церква не може вести безпосередню діяльність у закладах освіти. Натомість духовно-моральне виховання студентської молоді із врахуванням християнської моралі може реалізовуватися у наступних напрямках: 1) ознайомлення студентів з основами, історією і традиціями світових релігій в рамках викладання курсу «Релігієзнавство»; 2) відвідування студентами служб у храмах (виключно за власним бажанням та релігійними переконаннями); 3) зустрічі з представниками духовенства; 4) проведення «круглих столів» з питань духовної культури і морального виховання за участю студентів; 5) організація екскурсій та паломницьких поїздок до храмів і монастирів міста, області та регіону; 6) формування інтересу до репродуктивного здоров'я молоді, духовно-морального компоненту створення сім'ї та народження дітей.

Відзначимо, що гармонійний розвиток особистості студента у системі вищої професійної освіти можливо тільки при організації цілеспрямованого педагогічного процесу з формування духовно-морального розвитку особистості. Єдність змісту, методів і прийомів, форм, умов, які враховують специфіку вищої професійної освіти, слід спрямовувати до основної мети – формування готовності студентів до саморозвитку, самовдосконалення і самовиховання відповідно до їхніх життєвих цілей і духовно-моральних ідеалів [4, с.125].

Проблема духовно-морального виховання молодого покоління українців гостро стоїть перед сучасним суспільством. У складний період пріоритету

західних цінностей і масової псевдокультури важливо знайти ефективний інструмент консолідації суспільства і розвитку патріотичних настроїв. Таким інструментом спроможна стати православна культура, яка історично увібрала в себе ідеали і цінності українського народу. В ситуації гострого дефіциту ціннісних установок і орієнтацій християнські моральні цінності, які є основою гуманістичних цінностей, відіграють дедалі вагомішу роль у сучасному вихованні дітей і молоді. Християнські моральні цінності є раціональною сферою, складовими гуманітарної культури, гуманістичними постулатами, значення і суть яких розкриваються завдяки виховному впливу на духовний світ дитини через почуттєво-емоційну сферу. До них належать “...нормативні уявлення про добро і зло, справедливість, прекрасне і потворне, про призначення людини, людські ідеали, норми, принципи життєдіяльності тощо. Вони є основою всіх вчинків, діяльності людини, мають моральну значущість і впливають на загальне суспільне життя” [5, с.17].

Таким чином, результатом цілеспрямованого виховання студентської молоді є формування у них духовних цінностей та моральних орієнтирів. Для виконання цих завдань обов’язковою є наявність двох факторів: 1) усвідомлення того, що саме християнські цінності і традиції є основою культури і моральності, джерелом всіх досягнень українського народу впродовж його тисячолітньої історії; 2) розуміння того, що вирішення поставлених завдань в галузі освіти, культури і виховання неможливе без об’єднання зусиль суспільства, держави і церкви.

Список використаної літератури:

1. Ушинский К. Педагогические сочинения: В 6 т. – Т. 2 /Сост. С. Ф. Егоров. – М.: Педагогика, 1988. – 496 с.
2. Зеленский К., Черникова Т. Нравственное воспитание школьников: теория, диагностика, эксперимент, технологии и методы: Учебно-методическое пособие / Под ред.В.Слободчикова. – М.: Планета, 2010. – 280 с.
3. Волинець О. Релігія в системі світоглядно-морально-етичних цінностей українського суспільства // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – /О.Волинець. - Львів: Видавництво НУ “Львівська політехніка”, 2007. – № 19. – 66 с.

4. Огірко О. Виховання духовно-моральних цінностей студентської молоді / О.Огірко. - Духовність особистості: методологія, теорія і практика. Збірник наукових праць. 2005. Вип. 2. С. 137–139.
5. Сухомлинська О. Концептуальні засади формування духовності особистості на основі християнських моральних цінностей / О.Сухомлинська // Шлях освіти. – 2002. – № 4. – С. 13-18.

Lapshin Sergiy

Vinnitsa State Pedagogical University named after Mikhail Kotsiubynsky

Features of moral and religious education of student youth: legal aspects

The article analyzes the issues of organizing the moral and religious education of students on the basis of analysis of normative acts and pedagogical experience.

Key words: national-patriotic education, national security.

Лапшин Сергей

Винницкий государственный педагогический университет имени
Михаила Коцюбинского

**Особенности нравственно-религиозной воспитания студенческой
молодежи: правовой аспект**

В статье на основе анализа нормативных актов и педагогического опыта проанализированы вопросы организации морально-религиозного воспитания студентов.

Ключевые слова: национально-патриотическое воспитание, национальная безопасность.